

Ohutu hooldus põllumajanduses

Põllumajandus on tööõnnetuste osas üks ohtlikumaid majandus-sektoreid. Põllumajandustöötajatega juhtub keskmisest 1,7 korda rohkem tööõnnetusi ja kolm korda rohkem surmaga lõppevaid tööõnnetusi.

ELi 27 liikmesriigi põllumajanduses on ülekaalus perekonnaettevõt- ted ja sellega on seotud suur arv füüsilisest isikust ettevõtjaid – ena- miku talutöid teevad talude omanikud ja nende pered. Taludes töötavast kümnest inimesest üheksa (89%) on pereliikmetest tööta- jad¹. 2007. aastal töötas 78% talupidajatest üksinda, kasutades oma pereliikmete abi ja kõrghooaegadel ajutist tööjõudu².

Asjaolu, et talupidajad on FIE-d ja talu on sageli pereäri, on probleem- ne tööohutuse ja töötervishoiu seisukohast.

Hooldustööd põllumajanduses

Põllumajanduses on hooldustööd väga mitmekesised, hõlmates järgmist:

- masinate, seadmete ja sõidukite hooldus ning remont;
- taluõuede ja hoonete hooldus;
- silode, hoidlate, läga- ja viljamahutite hooldus;
- elektriseadmete hooldus;
- drenaaži- ja niisutussüsteemide hooldus;
- kattega ja katteta teede hooldus.

Põllumajanduse hooldustöödega seotud ohud

Kuna hooldustööd taludes on äärmiselt mitmekesised, kaasneb nen- dega ka väga erinevaid ohte:

- masinate hooldusega seotud mehaanilised ohud, nagu mulju- mine, takerdumine ja rõhu all oleva vedeliku kasutamine;
- elektriga seotud ohud defektsete seadmetega töötamisel, elektripaigaldiste ja -seadmete hooldamisel või katkiste elektri- tarade remontimisel;
- termiline oht hooldustöödel keevitus- või kuumtööluseseadmete käsitlemisel, kuumade pindadega seadmete hooldamisel või vedelike käsitlemisel;
- keemilised ohud seoses hooldustööde käigus ohtlike ainete kasutamisega või ohtlike aineid sisaldavate seadmete hoolda- misega;
- tule- või plahvatusoht ohtlike aineid või lõhkematerjale sisalda- vate rajatiste või seadmete, näiteks paakide, mahutite ja hoidlate või kütusepaakide hooldamisel;
- bioloogilised ohud bioloogilistest mõjuritest saastatud seadeldis- te, lägamahutite, kraavide ja kanalisatsioonisüsteemide hoolda- misel;
- ergonoomilised ohud, nagu ebamugavad asendid, halvasti ku- jundatud tööriistad;
- kitsastes ruumides töötamine.

Autor: FIOH

Põllumajanduse hooldustöödega seotud õnnetuste levinumad põhjused

Õnnetuste levinumad põhjused:

- üksi töötamine;
- kaitsevahendite puudumine;
- rahalised ja ajalised piirangud ning väsimus;
- vähene teadlikkus/koolitus/teave;
- alltöövõttud.

Ennetusmeetmed

- Püüdke riskid kõrvaldada.
- Kui riske ei ole võimalik täielikult kõrvaldada, püüdke need minimeerida, kasutades ohutuid töövõtteid.
- Kasutage nõuetekohaseid seadmeid ja isikukaitsevahendeid.
- Ärge kunagi võtke ette tööd, mida Te ei ole pädev tegema.

Masinate ja sõidukite hooldamine

- Kasutage masinate remontimisel ja hooldamisel ohutuid töö- võtteid.
- Seisake masin enne igasugust sekkumist.
- Veenduge, et masin on puhkerežiimil – arvestage seiskumisaega.
- Kinnitage näiteks kiilude või toendite abil osad, mis võivad liikuda või pöörelda.
- Järgige tootja juhtnööre.
- Enne masina taaskäivitamist pange uuesti paika kaitsevahendid.

Kitsastes ruumides töötamine

Hooldustööde tegemiseks, kontrollimiseks, puhastamiseks ja remon- diks võib talutöötajatel olla vaja siseneda kitsastes ruumidesse, näi- teks niisket vilja sisaldavatesse hoidlatesse, lägamahutitesse või silo- hoidlatesse. Oht võib tekkida hapnikupuudusest, mürgistest või tuleohtlikest gaasidest, vedelikest ja tahketest ainetest, mis võivad ruu- mi ootamatult täita ja põhjustada lämbumise, uppumise, tulekahju või plahvatus.

- Vältige kitsastes ruumidesse sisenemist.
- Kui sinna sisenemist ei ole võimalik vältida, veenduge, et Teie töö- meetodid on ohutud.
- Kehtestage sobivad toimimismõõdud hädaolukordadeks.
- Enne sisenemist kontrollige õhu seisukorda.

¹ Eurostat, Agricultural statistics: Main results 2007–08, Eurostati taskuraamat, 2009. aasta väljaanne (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-ED-09-001/EN/KS-ED-09-001-EN.PDF).

² Eurostat, Farm structure, Statistics explained (märts 2010), http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Farm_structure.

- Kasutage sobilikku varustust, nagu isikukaitsevahendid (nt respiratorid, rakmed ja julgestusköied), valgustus (mis on heaks kiidetud plahvatusohtlikus keskkonnas kasutamiseks) ja sidevahendid.

Allikas: M. Águila, INSHT

Kõrgustes töötamine

Talumajapidamise hoonete, konstruktsioonide ja masinate hooldamisel võib osutada vajalikuks töötada kõrgustes. Sageli tuleb ette kukkumisi katustelt või läbi habraste katuste, sõidukitelt, redelitelt ja ebasobivatelt juurdepääsuseadmetelt.

- Vältige kõrgustes töötamist.
- Kui kõrgustes töötamist ei ole võimalik vältida, siis kasutage sobilikke juurdepääsuseadmeid.
- Vajaduse korral kasutage kukkumist tõkestavaid ohutusvahendeid, näiteks kaitserakmeid.
- Veenduge, et tööriistu ja materjale saab ohutult tõsta ja langetada.
- Kui Te ei ole kindel vastupidises, siis eeldage alati, et katused on haprad.
- Pange habraste katustega hoonetele asjakohased hoiatusmärgid, eriti sisenemiskohtades.
- Sõidukitel töötades kasutage libisemisvastaseid kaitsejalatseid.
- Ärge kasutage redeleid, kui tööd on võimalik teha ohutumat viisil.
- Kui Te kasutate redeleid, siis veenduge, et redel ei saa libiseda ning et see toetub kindlale ja tasasele pinnale.

Algatused ja kampaaniad põllumajandustöötajatele tekkiva kahju vältimiseks

- Ühendkuningriigis korraldatakse talude ohutus- ja tervishoiualase teadlikkuse päevi, mis on kavandatud talutöötajate teavitamiseks nende tegevusega kaasnevatest riskidest ja neile vastava koolituse pakkumiseks.
- PreventAgri on Belgias väljatöötatud projekt, mille eesmärk on vältida põllumajanduses esinevaid õnnetusi, kutsehaigusi ja psühhosotsiaalseid riske ning mis hõlmab teadlikkuse suurendamist, koolitust, teadusuuringuid ja sekkumist.
- Austria Talupidajate Sotsiaalkindlustuse Instituutsioon motiveerib talupidajaid edendama oma taludes tervishoidu ja ohutust, andes neile välja ohutussertifikaate. Ohutussertifikaadiga tunnustatakse talupidajaid, kes pööravad ohutusele ja tervishoiule eritähelepanu. Kõnealune tunnustus saab osaks, kui täidetakse järgmisi rangeid kriteeriume:
  - üldised head tavad tervishoiu ja ohutuse valdkonnas;

- põllumajandustöötajate teadlikkus ohutusest;
- ohutu töökorraldus (isikukaitsevahendite ja käsiapteekide olemasolu, korras tööalad);
- ohutud seadmed;
- ohutud sõidukid;
- ohutud hooned;
- ohutud elektriseadmed.

Hea tava näited

- Põllumajandusmasinate ja -sõidukite mobiilne remonditöököda

Mobile Werkstatt Allgäu GmbH, Saksamaa

Kaasaegsed põllumajandusmasinad ja -sõidukid vajavad üha professionaalsemat hooldust, mis omakorda nõuab hooldus- ja remondialast kvalifikatsiooni ja pädevust. Põllumajandusmasinate ja -sõidukite mobiilse remonditöökoja arendasid välja põllumajandusettevõtjad. Selles on olemas kõik tööriistad, remonditöödeks vajalikud katse- ja mõõteseadmed ning hooldustehnikute meeskond, kes teostab kohapeal masinate ja sõidukite professionaalset remonti ning hooldust.

- Kasvuhoonete ohutu ja tõhus hooldamine ning remont

Glass Handling Technic Vof, Madalmaad (hea tava auhinna võitja)

Aianduse valdkonnas on seoses kasvuhoonetega toimunud viimastel aastatel tohutu areng. Kasvuhooned on kõrgemad, katustele paigutatud veeviimardid äärmiselt kitsad ja katuseklaasi mõõtmed palju suuremad. Selline areng on oluliselt mõjutanud hooldus- ja remonditöid, millega kaasneb sisselõikamise, kõrgelt kukkumise ja füüsilise pinge oht. Kasvuhoonetööstuse, aiapidajate kutseorganisatsioonide, taimekasvatavate, paigaldajate ja töötajate, kindlustusettevõtjate ja pankade algatusel ning mitut kasvuhoonete hooldamisel ulatuslikke kogemusi omavat ettevõtjat kaasates töötati välja uus ja ohutu klaaskatuste remontimise meetod. Kavandati klaaskatuste väljastpoolt remontimise süsteem Repair Shuttle, mis koosneb hooldussõidukist, millega klaas oma kohale paigaldatakse, ning liikuvast platvormist, millega hooldussõiduk transportitakse ühest kohast teise. Süsteemi väljatöötamisse olid aktiivselt kaasatud hooldustöötajad. Repair Shuttle'i kasutamisel ei ole võimalik saada langevast klaasist põhjustatud vigastusi ja peaaegu täielikult on kõrvaldatud kukkumisoht. Ühtlasi peavad hooldustöid tegevad inimesed end palju vähem füüsiliselt pingutama.

Lisateave

Lähemat teavet ohutu hoolduse kohta põllumajanduses saab veebiväljaandest „Maintenance in agriculture – a safety and health guide“ (Hooldus põllumajanduses – ohutus- ja tervishoiujuhend), mis on kättesaadav aadressil <http://osha.europa.eu/en/publications/reports>.

Käesolev teabeleht on 24 keeles kättesaadav aadressil <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, HISPAANIA

Tel +34 944794360, Fax +34 944794383

E-post: information@osha.europa.eu

